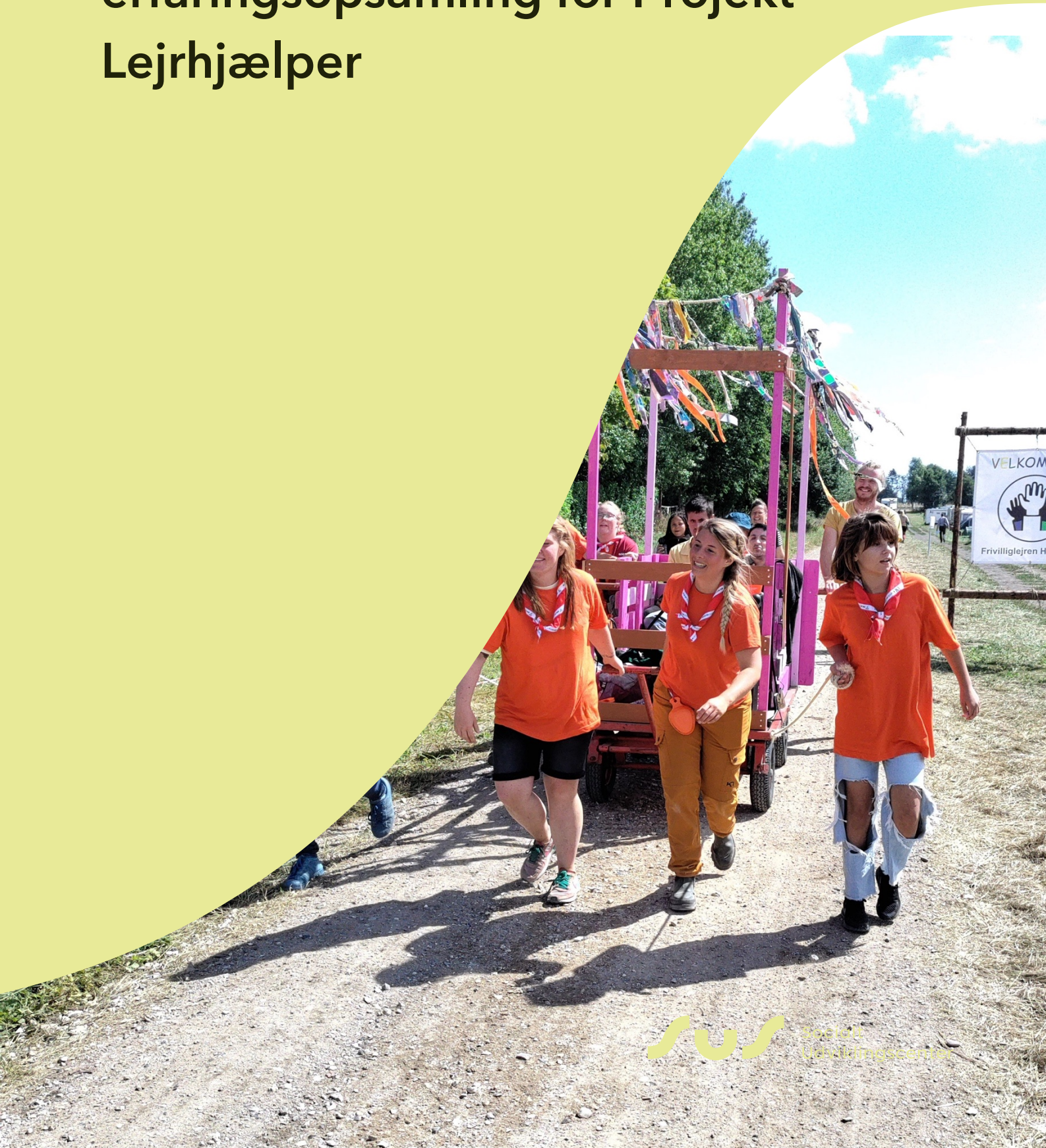

Projekt Lejrhjælper, et pilotprojekt under Spejdernes Lejr 2022, rettet mod at øge deltagelsen som frivillig på Spejdernes Lejr for borgere med udviklingshandicap.

Baggrund og erfaringsopsamling for Projekt Lejrhjælper

Dansk
Udviklingscenter

Forord

Denne rapport handler om Projekt Lejrhjælper. I sommeren 2022 medvirkede projektet for første gang på og i samarbejde med Spejdernes Lejr 2022 (SL2022). Hermed blev der skabt mulighed for at mennesker med udviklingshandicap eller andet handicap indgår som frivillige i spejderarbejdet – med stor succes.

Rapporten består af to dele. Første del er en baggrundsbeskrivelse af projektet og anden del er en erfaringsopsamling. Socialt Udviklingscenter SUS har, gennem en samarbejdsaftale med Projekt Lejrhjælper, stået for kvalitetssikring af erfaringsopsamlingen fra pilotprojektet samt perspektivering og anbefalinger for efterfølgende forsøgs-og udviklingsprojekter.

En stor tak for bevillingen fra Augustinus Fonden som har medført, at dette samarbejde kunne udvides markant. En ligeledes stor tak til Socialt Udviklingscenter SUS for deres store engagement helt fra starten og det ret gode samarbejde undervejs om erfaringsopsamlingen.

Jannik Augsborg og Maria Christiansen
Projektledere i Projekt Lejrhjælper

December 2022

Indholdsfortegnelse

Forord	Side 2
Indledning	Side 4
Baggrunden for Projekt Lejrhjælper	Side 5
Erfaringsopsamlingens resultater	Side 10
Projekt Lejrhjælper kort fortalt	Side 11
Erfaringer fra deltagelse i Projekt Lejrhjælper	Side 12
Hvilken rammer skal der til for at Projekt Lejrhjælp lykkes?	Side 15
Stemmer fra lejrhjælpere	Side 20
Udviklingspotentiale og anbefalinger	Side 21
Hvordan kan Projekt Lejrhjælper udvikles?	Side 22
Anbefalinger til spejderbevægelsen	Side 23
Anbefalinger til kommuner der vil samarbejde med Projekt Lejrhjælper	Side 24
Anbefalinger til samarbejdet mellem spejderbevægelsen og kommune	Side 25
Åbne spørgsmål til udviklingen af Projekt Lejrhjælper-konceptet	Side 25
Metode og datagrundlag	Side 27

Indledning

Mennesker med udviklingshandicap har ofte svært ved selvstændigt at finde vej ind i det etablerede frivillige civilsamfund. Eller selv finde frem til og melde sig til de mange frivillige åbne arrangementer og tilbud der findes. De har ofte brug for støtte. Men ressourcerne til at give dem den støtte er små.

I sommeren 2022 gennemførte paraplyorganisationen Spejderne for tredje gang en stor fælles spejderlejr: Spejdernes Lejr 2022. På Spejdernes Lejr 2022 deltog ca. 40.000 spejdere, heraf ca. 8.000 spejdere fra udlandet og havde i omegnen af 60.000 gæster. Man skal så at sige bygge og drive en by på en flad mark, og det med langt overvejende brug af frivillig arbejdskraft.

Med Projekt Lejrhjælper har Spejderne gennemført et pilotprojekt, der afprøvede at unge og voksne med udviklingshandicap og/eller psykisk sårbarhed, kunne indgå som frivillige på Spejdernes Lejr 2022. De blev 'lejrhjælpere'.

Denne rapport samler op på de erfaringer, der er blevet gjort af henholdsvis de deltagende lejrhjælpere, spejderbevægelsen og de kommunale samarbejdspartnere. Der er to formål med denne erfaringsopsamling: 1) at undersøge og sammenfatte de erfaringer, der er blevet gjort med deltagelse i Projekt Lejrhjælper på tværs af lejrhjælpere, kommune og spejdere. Samt 2) at komme med anbefalinger til et eventuelt videre arbejde med at muliggøre frivilligt arbejde for mennesker med udviklingshandicap og/eller psykisk sårbarhed i regi af spejderbevægelsen.

Erfaringsopsamlingen er foretaget i et samarbejde mellem Projekt Lejrhjælper og SUS. Den baserer sig på data, der blev indsamlet på Spejdernes Lejr 2022 i form af strukturerede interviews, samt supplerende semistrukturerede interviews med vigtige nøglepersoner og samarbejdspartnere i projektet i tiden efter lejren.

Rapporten er bygget op med følgende afsnit:

Del 1: Projektlederne i Projekt Lejrhjælper beskriver baggrunden for etableringen af Projekt Lejrhjælper på Spejdernes Lejr 2022.

Del 2: SUS samler op på erfaringerne fra Projekt Lejrhjælper på tværs af deltagergrupperne, med særligt fokus på rammerne omkring projektet og hvad de erfarede udfordringer peger på skal være bedre såfremt man vil arbejde med samme målgruppe igen.

Del 3: Sammenfatning af hvilke anbefalinger og initiativer, der kan trækkes frem af erfaringsopsamlingen. Anbefalingerne er blevet til på en workshop med deltagere fra Spejderne og medarbejdere i Social- og Handicapcenteret Høje Taastrup Kommune, der var en af de kommunale samarbejdspartnere, faciliteret af SUS.

Baggrund for Projekt Lejrhjælper

v./ Jannik Augsburg og Maria Christiansen, Projektledere i Projekt Lejrhjælper

Baggrund for Projekt Lejrhjælper

Formænd for projektledelsesudvalget Jannik Augsburg og Maria Christiansen fortæller her om baggrunden for Projekt Lejrhjælper og for denne rapport, hvordan projektet udformede sig, og de initiativer, der inspirerede projektet.

“Projekt Lejrhjælper” var målrettet, at unge og voksne med handicap kunne indgå og være frivillige på en stor spejderlejr. Det langsigtede perspektiv er, at visionen i Projekt Lejrhjælper kan implementeres i spejderrammer i hverdagen efter Spejdernes Lejr 2022.

I sommeren 2022 gennemførte paraplyorganisationen Spejderne (foreningen for de 5 internationalt anerkendte spejderkorps i Danmark) for 3. gang en stor fælles spejderlejr: “Spejdernes Lejr 2022” (SL2022). De forrige gange var i 2012 (Holstebro) og 2017 (Sønderborg). På en sådan lejr skal der bruges mange lejrfrivillige for at etablere lejren, gennemføre lejren og til at nedbryde og rydde op efter lejren. Som en del af lejrens tema “Fælles om fremtiden”, sørgede Projekt Lejrhjælper for, at unge og voksne med udviklingshandicap, med fysisk handicap og/eller lettere psykisk sårbare, kunne indgå som lejrfrivillige som lejrhjælper, samtidig med at der blev taget hensyn til den enkelte lejrhjælperes personlige behov for støtte, for at kunne fungere på en frivillig (spejder-) arbejdsplads. Støtten til en lejrhjælper blev ydet af andre lejrfrivillige, der indgik som støttepersoner for lejrhjælperne ved siden af den lejrfrivilliges øvrige opgaver som lejrfrivillig på SL 2022, eller af medarbejdere, som “fulgte med lejrhjælperen hjemmefra” (typisk pædagogisk personale fra for eksempel dagtilbud, medarbejdere fra bosted eller ledsager/familiemedlem).

Erfaringer og afledte anbefalinger med pilotprojektet Projekt Lejrhjælper på SL2022 skulle danne grundlag for perspektivering og anbefalinger fremadrettet for fortsat brug af intentionerne og visionen med Projekt Lejrhjælper. Målet er, at der efter SL2022 aftales et fortsættende forsøgs- og udviklingsarbejde, så unge og voksne med udviklings-handicap og andre ligestillede med handicap, reelt vil kunne se spejderbevægelsen som et muligt sted for deres fritidsaktivitet.

Den umiddelbare indsamling, af erfaringer og afledte anbefalinger med pilotprojekt Projekt Lejrhjælper, blev gennemført ved frivillig arbejdskraft fra lejrfrivillige og ansatte på lejrhjælpernes dagtilbud eller bosted. For at kvalitetssikre indsamlingen og modvirke “indforståethed” og “blinde øjne”, var det tydeligt og ønskeligt, at der kunne blive mulighed for at have ekstern faglig kompetence med ind over erfaringsopsamlingen, perspektivering og udformning af anbefalinger for fremtiden. Der blev indgået aftale med Socialt Udviklingscenter SUS om at løse denne opgave.

Spejdernes Lejr 2022 lå i “Hedeland Naturpark” ved Hedehusene/Roskilde på Sjælland. Lejren blev bygget op i uge 28 og 29, afholdt i uge 30 og der blev brudt ned og ryddet op i uge 31 og ugerne efter. Der var ca. 32.000 deltagere (heraf ca. 4.000 spejdere fra udlandet) og ca. 50.000 gæster besøgte lejren. Man skulle så at sige bygge og drive en by på en flad mark, og det med langt overvejende brug af frivillig arbejdskraft. Alle der boede i lejren betalte for at være med. Der var rabat for dem, der var med som lejrfrivillige.

Spejderne er en paraplyorganisation, der repræsenterer de fem danske internationalt anerkendte spejderkorps: Det Danske Spejderkorps, KFUM-Spejderne, De grønne pigespejdere, Danske

Baptisters Spejderkorps og Dansk Spejderkorps Sydslesvig. De fem spejderkorps havde i mange år samarbejdet om forskellige projekter og i 2015 gik de fem spejderkorps sammen i den fælles forening Spejderne (www.spejderne.dk). Spejderne ledes af en bestyrelse hvor alle 5 medlemmer er repræsenteret samt et dagligt sekretariat.

Samarbejdspartnerne i pilotprojekt Projekt Lejrhjælper på SL2022 er de samme, som står bag SL2022: Høje Taastrup Kommune, Greve Kommune, Roskilde Kommune samt Spejdernes Lejr 2022 (Spejderne). Projekt Lejrhjælper er skabt og drives af lejrfrivillige. Projekt Lejrhjælper blev styret af Udvalg Lejrhjælper, hvor alle parter bag Projekt Lejrhjælper var repræsenteret. Formænd for udvalget var 2 lejrfrivillige (spejdere). Projekt Lejrhjælper begyndte sit arbejde og planlægning i januar 2021.

Formål med Projekt Lejrhjælper er:

- At bidrage til mangfoldighed i skaren af lejrfrivillige på Spejdernes Lejr 2022.
- At unge og voksne med udviklingshandicap kan opleve at indgå i et frivilligt fællesskab, som de måske ikke tidligere har haft adgang til, og at de kan opleve at gøre en forskel for andre og sammen med andre, ved at være lejrfrivillige på SL2022. (Undervejs i projektforløbet udvidet til også at omfatte unge og voksne med fysisk handicap og lettere psykisk sårbare).
- At andre unge og voksne i samfundet (her: typisk i spejderbevægelsen) kan opleve ressourcer hos unge og voksne, der er anderledes end dem selv, og opleve, at begge parter kan gøre en forskel gennem at arbejde sammen.
- At de tilsluttede kommuner og andre tilsluttede organisationer får nye muligheder i deres tilbud til borgere med udviklingshandicap.
- At Spejdernes Lejr 2022 får tilført yderligere frivillig arbejdskraft.

Man kan med god grund karakterisere Projekt Lejrhjælper som et "pilotprojekt". Projektet træder nye veje med nye grupper af medborgere som frivillige. Der er spejdergrupper og spejderledere rundt om i Danmark, som allerede i dag i deres daglige spejderarbejde et eller andet omfang rummer børn og unge med handicap. Men det er første gang, at det blev organiseret, tilbudt og afprøvet i "stor skala", hvor det drejede sig om, at unge og voksne med udviklingshandicap samt unge og voksne med fysisk handicap og lettere psykiske udfordringer, skal arbejde sammen med og, så godt som muligt, på lige fod med de øvrige unge og voksne frivillige i spejderkredse.

Målgruppen af unge og voksne med udviklingshandicap benævnes også i andre sammenhænge som "mennesker med nedsat funktionsevne", af mange også betegnet som "sent udviklede" eller "udviklingshæmmede". Målgruppen for de kommende lejrhjælpere forventes hovedsageligt, men ikke alene, at være unge og voksne med udviklingshandicap, som kommunerne er forpligtet til at tilbyde beskyttede beskæftigelse jvf. Servicelovens §103. Alle herefter betegnet som "lejrhjælpere".

Vi havde 10 individuelle lejrhjælpere samt 45-55 lejrhjælpere opdelt i "sjak" (2-3 lejrhjælpere plus medfølgende leder) eller i "patruljer" (5-7 lejrhjælpere plus medfølgende leder/støttepersoner). Ved sjak og patruljer var den medfølgende leder/støtteperson typisk en pædagog eller anden ansat, som lejrhjælperne i forvejen kendte fra deres hverdag.

Det langsigtede perspektiv for Projekt Lejrhjælper er, at der efter Spejdernes Lejr 2022 bliver besluttet og igangsat et forsøgs- og udviklingsarbejde, så unge og voksne med udviklingshandicap, fysisk handicap samt unge og voksne med lettere psykiske udfordringer, fremover reelt vil kunne overveje og vælge at lade spejderbevægelsen være en ramme for deres fritidsaktivitet. Og dermed

at spejderbevægelsen i Danmark er med til at åbne en del af civilsamfundet for en gruppe af medborgere, som på grund af deres handicap, har svært ved at finde fodfæste og fritidsaktivitet "ude i samfundet".

Erfaringsopsamlingen

Den gennemførte erfaringsopsamling og perspektivering blev planlagt til om muligt at give svar på følgende temaer:

1. Hvilken effekt / værdier har deltagelse i Projekt Lejrhjælper skabt for
  - a. lejrhjælper, hvor både lejrhjælper og personer omkring lejrhjælper i deres hjemlige hverdag, vil blive spurgt
  - b. støttepersoner til lejrhjælper og andre personer, der har været tæt på lejrhjælper under SL2022
  - c. spejderbevægelsen og de 5 spejderkorps
  - d. de medvirkende kommuner, bosteder mv.
2. Hvad kan/skal gøres bedre og anderledes, såfremt der på en forventet næste Spejdernes Lejr også skal være lejrfrivillige med udviklingshandicap / lettere psykisk sårbare m.fl.
  - a. her spørges der blandt spejdere, lejrhjælper, kommunale folk, bosteder m.fl.
3. Perspektivering og anbefalinger: Hvordan kan intentionerne og visionen bag Projekt Lejrhjælper på SL2022 omsættes til konkrete tiltag efter SL2022 på spejdercentre, vedligeholdelse af store weekendhytter/grunde ejet af spejdergrupperinger (divisioner og korps m.fl.), praktiske opgaver/vedligeholdelse på "Ungdomsøen", vedligeholdelse af udenomsarealer hvor flere mødehytter ligger samlet, gennemførelse af store spejderarrangementer som landsmøder/lokale store lejre, kurser mv. i spejderverdenen:
  - a. hvad kræver det af indsats i den kommunale verden, bosteder mv
  - b. hvad kræver det af indsats blandt de frivillige i spejderverdenen
  - c. hvordan kan en "generel model" se ud til brug bredt set i den frivillige verden i civilsamfundet, når unge og voksne med udviklingshandicap hhv. lettere psykisk sårbare skal indgå i frivillige fællesskaber?

Hvilken kontekst indskrives projektet sig ind i og afledte aktiviteter:

Mennesker med udviklingshandicap, fysisk handicap og lettere psykisk sårbare har svært ved selvstændigt at finde vej ind i den etablerede frivillige verden. Eller selv finde frem til og melde sig til de mange frivillige åbne arrangementer og tilbud, der findes. De skal støttes. Og ressourcerne til at give dem den støtte er små. Og nogle gange er det også som om, at opmærksomheden for behovet for støtte til mennesket er lille.

Typisk er de alene henvist til at benytte de tilbud, som det offentlige stiller til rådighed i form af typisk klubber og væresteder. Eller benytte tilbud som private foreninger som ULF (Udviklingshæmmedes Landsforbund) tilbyder, -såfremt de er medlem af foreningen. Indtil for nogle år siden var der offentlige afsatte ressourcer til at arrangere og ledsage borgere med udviklingshandicap til rejser i udlandet. Det er i dag typisk sparet væk, eller stærkt reduceret. Nu er det mest kun beboere på bosteder, der sammen med ansatte på bostedet, kan rejse på ferie indenlands i Danmark. Til gengæld er der et stigende fokus på, at civilsamfundet skal overtage opgaver, som det offentlige tidligere har taget sig af, eller som det offentlige gerne vil fase sig ud af. Eller i det mindste, at civilsamfundet i større omfang åbner sig for grupper af udsatte medborgere, som ellers og selvstændigt har svært ved at finde fodfæste i samfundet.

Som noget helt ekstraordinært, besluttede Dagtilbuddet "Solgården" (Høje Taastrup Kommune) meget tidligt en vision om, at de i 2 uger ville flytte hele deres virksomhed fysisk ud på Spejdernes Lejr 2022 for at være en integreret del af lejren. "Solgården Aktivitet og Beskæftigelse" er et dagtilbud målrettet voksne med særlige behov, som funktionsnedsættelser enten grundet handicap eller psykisk sårbarhed. Solgården har ca. 90 brugere og 35 ansatte. Solgården udarbejdede en film om Projekt Lejrhjælper, der kan findes på YouTube ved at søge på titlen *Solgårdens Flok på Spejdernes Lejr*.

Solgårdens plan var, at en stor del af Solgårdens brugere skulle arbejde som frivillige ude i lejren som lejrhjælpere, og andre skulle arbejde med løsning af opgaver for lejren "inde" på Solgårdens egen matrikel i lejren. Solgården ville også meget gerne tilbyde aktiviteter til lejrens øvrige deltagere. Alt sammen med støtte fra ansatte pædagoger m.fl. på Solgården, som fulgte med ud på lejren. Væsentlige dele af denne plan blev med stor succes ført ud i livet. Solgården etablerede i samarbejde med Roskilde Kommune "Højkildelejr" på SL2022 (HØJE taastrup og rosKILDE).

Solgården indså meget tidligt den udfordring det er, at få mennesker, der ikke er vant til at skulle tænke på at skulle arbejde frivilligt, til at blive frivillige og blive frivillige på SL2022. Derfor så Solgården og Høje Taastrup Kommune SL2022 som et startskud for en større indsats angående "frivillighed". Konkret udmøntede det sig i dels en brugerkonference i maj måned 2022 for ca. 80 brugere fra Solgården og nogle uger før, i et brugerkursus for ca. 15 brugere, som skulle gøre de 15 brugere i stand til at være "konferencehjælpere" på brugerkonferencen. Målet var, at så vidt muligt ALLE på Solgården, både brugere og ansatte, skulle med på SL2022 og støtte gennemførelsen af SL2022. Hele dette "frivillighedsprojekt" gennemføres i samarbejde med blandt andet ULF. Projekt Lejrhjælper skriver sig ind i den kontekst, at alle mennesker rummer noget de kan bidrage med, og at mange også meget gerne vil bidrage med det de kan, også unge og voksne med udviklingshandicap, fysisk handicap eller lettere psykisk sårbare. Her 2 eksempler, som Projekt

Projekt Lejrhjælper har taget inspirationer fra:

Udviklingshæmmede voksne yder frivilligt arbejde som besøgsvenner

- Udviklingsarbejde under Socialt Udviklingscenter (SUS) "Vi skal jo hjælpe hinanden". Om projektet står i rapporten: *"I projektet rekrutteres mennesker med udviklingshæmning til helt almindeligt frivilligt socialt arbejde for mennesker, der har behov for deres hjælp. Det frivillige sociale arbejde og de frivillige, der er beskrevet i publikationen "Vi skal jo hjælpe hinanden", er besøgsvenner af forskellig karakter. Publikationen baserer sig på et pilotprojekt "Projekt Frivilligt Socialt Arbejde for Udviklingshæmmede", der gennemførtes fra 2006 og frem til udgangen 2008. Muligheden for udviklingshæmmede til at blive frivillig som besøgsven blev blandt andet indført i Odense og Aarhus Kommuner"*.
- Rapport: [Man skal jo hjælpe hinanden \(sl.dk\)](#)
- Videofilm "Vi skal jo hjælpe hinanden": <https://www.youtube.com/watch?v=UlgGI0xHelA>

Hverdagsaktivisterne (København)

- Hverdagsaktivisterne bygger bro mellem personer med handicap og civilsamfundet gennem frivilligt arbejde. Aktive i Hverdagsaktivisterne hjælper med løsning af praktiske og enkle arbejdsopgaver ved foreningsarrangementer og offentlige arrangementer. Yderligere information kan findes på deres side på Facebook.

Erfaringsopsamling

Udarbejdet af Socialt Udviklingscenter SUS

Erfaringsopsamlingens resultater

Projekt Lejrhjælper kort fortalt

Formål

Projekt Lejrhjælper's primære formål var at gøre det muligt for unge og voksne med udviklingshandicap at indgå i et frivilligt fællesskab på Spejdernes Lejr 2022. Ved at skabe en indgang til det frivillige arbejde med særlig hensynstagen, var målet at denne målgruppe oplevede deres deltagelse som et meningsfuldt bidrag, og at de følte sig som en del af det øvrige frivillige fællesskab på lejren.

Ud over at skabe muligheder for deltagelse på lejren for målgruppen, var formålet med projektet at tilføje frivillig arbejdskraft til spejdernes lejr, og at andre spejdere oplevede at samarbejde med mennesker med udviklingshandicap.

Målgruppe og deltagere

Målgruppen for projektet var unge og voksne, der indgår under servicelovens §103. Dermed dækkede målgruppen over mennesker med udviklingshandicap, fysiske handicap samt mennesker med psykisk handicap.

I pilotprojektet *Lejrhjælper* på Spejdernes Lejr 2022 deltog:

1. 8-10 lejrhjælpere, der var så selvfuncerende, at de kunne være alene ude på en arbejdsplads, og der blive støttet af en anden lejrfrivillig (spejder), der havde denne støtteopgave ved siden af sine egne andre opgaver som lejrfrivillig. Denne gruppe kom fra hele landet, med et flertal fra lokalområdet.
2. 6 personer med fysiske, psykiske og/eller mentale funktionsnedsættelser som også sad i kørestole fra bostedet "Koglerne" fra Roskilde Kommune. De var ude på arbejdspladser alene eller i par, støttet af en medfølgende pædagog hjemmefra, som de kendte i forvejen.
3. 45-55 lejrhjælpere fra det samlede Social-og Handicapcenter i Høje Taastrup Kommune. Lejrhjælperne kom bl.a. fra Solgården, Perron 74, Samlingspunktet, STRAXhuset, Paraplyen. Denne gruppe arbejdede alle i enten sjak eller i patrulje, ledet og støttet af medfølgende pædagogisk personale hjemmefra, altså personer, som de kendte i forvejen.

Type af opgaver og hjælp

På Spejdernes Lejr 2022 kunne lejrhjælperne indgå med eller uden medbragt pædagogisk støtte. 10 af lejrhjælperne indgik uden pædagogisk støtte. Resten af lejrhjælperne var opdelt i grupper på 2-7 lejrhjælpere, der arbejdede med støtte fra pædagogisk personale, de havde foregående kendskab til. Alle lejrhjælpere var tilknyttet andre frivillige spejdere, der havde det overordnede ansvar for opgavernes gennemførelse.

Lejrhjælperne var involveret i praktiske opgaver relateret til etablering, gennemførelse og nedtagelse af lejren. Typiske arbejdsopgaver var af praktisk karakter, for eksempel at feje gulv, oprydning og sortering af værktøj og materialer samt opgaver relateret til madlavning.

Lejrhjælperne udførte mange forskellige opgaver på lejren:

- Oprydning i kantine: Tørre borde af, feje gulv, udskifte affaldsposer, udskifte og fylde juice beholdere
- Supermarked: ekspedere
- Information i underlejr: praktiske opgaver
- Indrette cafe og lejrhjælper center: male skilte, fremstille flag, udpakke liggeunderlag, udsmykke mv.
- Cafe: Passe betalingsautomat
- Kantinekøkken: praktiske opgaver som snitte grønt mv.
- Medie: Filme, interview og foto
- Aktiviteter for spejderne: Kreativ dans ("morgendans") og fremstille nøgleringe

Organisering og samarbejde mellem spejdere og kommuner

Projekt Lejrhjælper blev til som et samarbejde mellem Spejdernes Lejr 2022, Høje Taastrup Kommune, Roskilde Kommune og Greve Kommune. Projekt Lejrhjælper er skabt og drevet af lejrfrivillige. Projekt Lejrhjælper blev styret af Udvalg Lejrhjælper, hvor alle parter bag Projekt Lejrhjælper er repræsenteret. Formænd for udvalget er 2 lejrfrivillige (spejdere).

Erfaringer fra deltagelse i Projekt Lejrhjælper

Det kan være svært at beskrive den konkrete værdi et projekt som Lejrhjælper giver, da det overvejende mål med projektet er at bidrage med positive erfaringer, oplevelser og møder mellem mennesker. I dette afsnit ser vi derfor nærmere på netop de erfaringer hhv. lejrhjælpere, spejdere og det pædagogiske personale fra kommunerne har haft i forbindelse med deltagelse i Projekt Lejrhjælper. Fokus er særligt på de erfaringer de unge og voksne med udviklingshandicap og/eller psykisk sårbarhed, der har arbejdet som lejrhjælper har haft. Hvilken betydning har det haft for dem at deltage på Spejdernes Lejr og at arbejde frivilligt? Hvad var godt og hvad var mindre godt? Til at supplere deres erfaringsbeskrivelser indgår observationer fra det pædagogiske personale.

En god oplevelse

Lejrhjælperne svarede i de strukturerede interviews foretaget i sidste halvdel af Spejdernes Lejr

2022 (SL22) i langt overvejende grad, at de har haft en god oplevelse på Spejdernes Lejr 2022. 14 ud af 16 svarede at de enten meget eller lidt gerne ville være lejrhjælper igen, mens ingen var negativt stemt og blot to svarede at de ikke vidste om de ville have lyst. Da vi spørger fire lejrhjælperne en måned efter SL22 om deres oplevelse på Spejdernes Lejr fortæller samtlige at det var enten en god eller rigtig god oplevelse. Spejdere og kommunalt ansatte rundt om lejrhjælperne har også et klart indtryk af, at projektet har været en givende oplevelse for langt de fleste lejrhjælperne.

Når lejrhjælperne spørges ind til hvad der var særlig godt ved at være lejrhjælper står særligt to områder frem: a) at gøre en forskel og hjælpe andre, samt 2) at møde nye mennesker og at lave noget andet end jeg plejer.

Brugere fra Dagtilbuddet Solgården, Høje Taastrup Kommune, viser i filmen *Solgårdens Flok på Spejdernes Lejr* optaget af brugerne selv under lejren, en række af de oplevelser og aktiviteter de fandt særligt gode. I filmen ses lejrhjælperne der byder de omkringliggende spejdere op til morgendans, hjælper med frokost til de andre frivillige, og hygger med fællessang og bål.

Generelt var det kun enkeltoplevelser, der stod frem som dårlige, mens den samlede oplevelse af at deltage på Spejdernes Lejr bliver beskrevet som positiv af samtlige lejrhjælperne. De dårlige oplevelser har i høj grad at gøre med dårlig logistik på Spejderens Lejr ift. fx at være gangbesværet eller når de opgaver man var blevet stillet i udsigt ikke var mulige at udføre og de derfor skiftede karakter. Disse problemer, deres konsekvenser og mulige løsninger ses nærmere på længere nede i erfaringsopsamlingen.

At gøre en forskel

"At man har kunnet hjælpe andre børn og voksne med at lave nøgleringe"

"At hjælpe andre mennesker"

"At hjælpe til med det jeg kan"

(Udsagn fra lejrhjælper)

Syv af lejrhjælperne fremhæver det at hjælpe andre mennesker, som det de har oplevet som særligt godt ved at være lejrhjælper. De beskriver det at arbejde som *frivillig* var centralt i at de havde en god oplevelse på Spejdernes Lejr.

Noget af det der fremhæves har bevirket at de frivillige arbejdsopgaver blev oplevet som både meningsfulde og sjove, var muligheden for at tilpasse dem til den enkeltes interesser og formåen. Gruppen af lejrhjælperne var mangfoldig og der blev udviklet en række forskellige måder at være frivillig på, der kunne akkomodere deres forskellige kompetencer og udfordringer. En central erfaring er hvor vigtigt det er at prioritere tid til at udvælge og designe de rigtige opgaver til ikke blot lejrhjælperne som gruppe, men også at matche dem med den enkelte. Og alle løste de en reel opgave, uanset hvilket handicap de havde. Det at de oplevede at gøre en reel forskel med deres arbejde var vigtigt for hvordan de oplevede deltagelsen i projektet. Projektledere fra Projekt Lejrhjælper fortæller om en kvindelig lejrhjælperes oplevelse:

"Vi havde et hold med en dårligt seende, hendes opgave var at der skulle pakkes

liggeunderlag ud, og fordi farverne var stærke kunne hun se det - hun var helt oppe og ringe over det! Hun snakkede stadig om det en måned efter".

Omvendt peger en enkelt lejrhjælper på at der ikke var noget, der oplevedes særlig godt. Vedkommende skulle have udført et arbejde i forlejren (være med til at gøre lejren klar), men de opgaver vedkommende skulle have hjulpet til med var ikke klar. Denne skuffelse farvede resten af vedkommendes oplevelse af lejren og selv om andre opgaver blev foreslået var det ikke godt nok. Det peger dels på hvor vigtigt det er at opleve at man kan hjælpe og dels hvor vigtig forventningsafstemning og overholdelse af aftaler er.

Mange lejrhjælpere beskriver at de trivedes bedst med praktiske opgaver, der er nemme at gå til - særligt arbejdet med at tørre borde af og feje i kantinen blev fremhævet som gode opgaver. Men der var også lejrhjælpere, der trivedes godt med at underholde med dans og modtage "skejsere" (spejdermøntfod) ved kasseapparat.

Lejrhjælperne beskriver at det at gøre en forskel ved at udføre et reelt arbejde skabte en stolthed over arbejdet, tilhørsforhold til Spejdernes Lejr 2022 og inspirerede lejrhjælperne til at give den en skalle for at hjælpe andre. 10 af de 12 interviewede pædagogiske personaler, der var sammen med lejrhjælperne, fremhævede at de oplevede at det at få andet eller mere ansvar var et af de vigtigste aspekter for lejrhjælperne.

En repræsentant fra Roskilde Kommune forklarer med et eksempel den betydning det frivillige arbejde havde for en af deres borgere:

"Det at føle sig meningsfuld og som en del af et fællesskab gør virkelig meget. Der er en af dem, der er svær at få op om morgenen, der bare var super klar og han havde slet ikke tid til at spise frokost".

Lejren giver virkelyst

Det pædagogiske personale, der er sammen med borgerne til daglig, mærkede tydeligt en positiv effekt ved deltagelsen som lejrhjælper. Først og fremmest fortæller de, at de oplever at lejrhjælperne har fået mod på at prøve noget nyt, og at de er glade og stolte over det ansvar der følger med titlen som Lejrhjælper. Personalet oplevede at det at være på spejderlejr fordrede til at tænke kreativt, når opgaver skal løses. Der fortælles om lejrhjælpere, der malede skilte med fødderne, og gangbesværede der gik op ad de høje bakker på lejren.

Nye tilbud på Spejdernes Lejr

Lejrhjælperne skabte værdi på lejren gennem deres frivillige indsats, men også med tilbud og oplevelser som sandsynligvis ellers ikke ville have fundet sted. Fx fælles dans, hvor 60-70 børn deltog. Det opstod, fordi lejrhjælperne syntes det var sjovt. Denne slags spontane indfald, som lader sig gøre et sted som Spejdernes Lejr tilfører noget særligt til spejderne, lejren og møderne mellem mennesker med udviklingshandicap og andre.

Styrker spejderånden

Blandt øvrige spejdere på landslejren er der bred enighed om, at projektet passer rigtig godt ind i spejderånden. Et medlem af ledelsen for SL22 formulerer det således: *"Jeg synes, det var en "no-brainer", at de her mennesker også skal kunne være med. Det er det med at være spejder*

og vise samfundssind, og byde ind der hvor vi kan hjælpe andre". Samtidig oplevedes de at lejrhjælperne var med til at skabe fokus på spejdernes kerneværdi omkring inklusion og rummelighed blot ved deres deltagelse i lejren, som reel frivilligarbejdskraft.

Hvilke rammer skal der til for at Projekt Lejrhjælper lykkes?

En spejderlejr er en myretue af projekter, der alle skal være klar til den uge Spejdernes Lejr afholdes. Komplexiteten øges yderligere ved samarbejdet med 3 værtskommuner. I det følgende ser vi på hvad vi kan lære fra de medvirkende i pilotprojektets erfaringer om de rammer der skal til for at få et tilbud som Projekt Lejrhjælper til at lykkes.

Rammer for lejrhjælpere

Det skal være attraktivt og fleksibelt at være frivillig

At være frivillig kan være svært at formidle. Det kræver lang tids forberedelse at formidle, hvad det vil sige at være frivillig på en spejderlejr – for hvad vil det også sige at være spejder? Det kræver forberedelse med hjælp fra de fagprofessionelle. I Høje Taastrup forberedte fagprofessionelle og borgere sig sammen gennem et helt år op til lejren. Der blev talt om frivillighed, oplæg fra ULF, kursus om frivillighed osv. for at skabe en godt fælles grundlag. Men man kan ikke forberede sig på alt og det gjaldt både borgere og medarbejdere. På den måde blev man fælles om at være i nyt terræn.

Om erfaringerne fra lejren fortæller en repræsentant fra Høje Taastrup kommune videre:

"Opgaverne blev løst i arbejdsfællesskaber, hvor fx en større gruppe lejrhjælpere løste opgaver med support fra det pædagogiske personale. Det gav fleksibilitet. Opgaven blev løst, selvom en lejrhjælper havde behov for at tjekke ud. Der blev faktisk løftet store opgaver på denne måde. Det handler om, hvordan man designer og tilrettelægger opgaverne, så alle kan bidrage på deres måde og kan trække sig, når der er behov for det".

Nogle af lejrhjælpere arbejder til daglig i KLAP-job eller anden beskyttet beskæftigelse, hvor de får et mindre økonomisk tillæg. For flere af dem kunne det virke underligt, at man ikke blev aflønnet for de opgaver man varetager som lejrhjælper.

Det ekstra hensyn

Nogen af de bekymringer som lejrhjælperne havde, inden de deltog i lejren, var, 1) at der ville være mange mennesker, 2) at de skulle leve op til andres forventninger, 3) om der ville være tilstrækkeligt med opgaver, og 4) om de kunne klare alle de mange nye indtryk. Lejrhjælperne fortæller at pauserne, et roligt arbejdstempo og fleksibilitet i vagtplanen har været vigtige for at deres oplevelse på lejren var positiv og bekymringerne ikke blev overdøvende.

Repræsentanter fra samarbejdskommunerne og spejderne fremhævede Projekt Lejrhjælper som *lejrens solsikker* (et bånd som gør opmærksom på at bæreren har særlige behov).

Projektledere for Projekt Lejrhjælper oplevede, at flere spejdere genkendte lejrhjælperne på deres orange t-shirts og generelt oplevede hun stor sympati for projektet blandt de øvrige deltagere på spejdernes lejr. Lejrhjælpernes tilstedeværelse gav nogle oplevelser med mennesker, som spejdere og frivillige ellers sjældent er i kontakt med.

Det ekstra hensyn der blev taget i forbindelse med Projekt Lejrhjælper viste sig at være gavnlig for andre frivillige på lejren. Fx flere, som allerede er spejdere og som har et særligt behov, der bør tilgodeses, for at deltagelse bliver en positiv oplevelse. Det beskrives bl.a. således af en frivilligkoordinator:

"Det med, at det ikke kun kan være mennesker med udviklingshandicap, der passer ind i den her ramme, men mange andre med andre problematikker - det er det, jeg har tænkt mest over efterfølgende. Vi prøvede det med en ung kvinde, der fungerede dårligt i sit lejrjob og det endte med at blive en god oplevelse, da hun kom over til Nick og Maria."

En lejr i lejren

For at muliggøre deltagelse og skabe en god oplevelse for lejrhjælperne på lejren, var det vigtigt at skabe 'en lejr i lejren' - et trygt sted, hvor de kunne trække sig tilbage og være skærmet fra de mange indtryk. For nogen af lejrhjælperne var der et stort behov for i perioder at trække sig - men de deltog stadig aktivt i fællesskabet. At have en lejr for lejrhjælperne i den store spejderlejr har muliggjort at have forskellige lejrhjælperne som har forskellige behov.

Rammer for kommunen

Samarbejds erfaringer mellem frivillige og 16kommune

Det tætte og langvarige samarbejde mellem de medvirkende kommuner og Projekt Lejrhjælper har bidraget med vigtige samarbejds erfaringer. Der var gode erfaringer med at etablere samarbejdet i god tid inden lejren. Det har krævet en prioritering af ledelsestid og ressourcer at skabe tilslutning og følgeskab til at indgå i denne type samarbejde. En erfaring er hvor vigtigt det er at der er opbakning i hele organisationen når der skal samarbejdes i den størrelsesorden; medarbejder-opbakning er afgørende vigtig, men også det øvre ledelseslag og den politisk opbakning fx i forhold til finansiering. Desuden peges fra kommunerne på, at der skal være tid til skaffe eventuel ekstern finansiering for at kunne etablere de nødvendige rammer for borgernes deltagelse.

Det var vigtigt at få koordineret involveringen på Spejdernes Lejr 2022 på tværs af kommunen. Roskilde Kommune fortæller at andre dele af kommunen, der også var involveret i Spejdernes Lejr 2022, ikke vidste noget om kommunens involvering i Projekt Lejrhjælper.

Greve Kommune var oprindeligt en del af Projekt Lejrhjælper, men måtte trække sig undervejs. De peger på manglende forberedelsestid som den vigtigste årsag til, at de måtte trække sig. Kommunerne planlægger, hvornår der er sommerferielukket i god tid. Af hensyn til borgere og personale var det ikke muligt at ændre på lukkeperioden for at tilgodese Projekt Lejrhjælper. Det var en af grundene til, at Greve kommune i sidste ende valgte ikke at deltage.

Samarbejde handler også om mødetilrettelæggelse mellem frivillige kræfter og ansatte; skal møder fx være i eller udenfor arbejdstid og hvad er en realistisk mødefrekvens. Et samarbejde der strækker sig over flere år fordrer at frivillige spejdere (med eget arbejdsliv) og det fagprofessionelle personale finder både en mødeform og hyppighed, som alle kan leve med. Det har krævet en grundig forventningsafstemning mellem de forskellige aktører, og det har givet gensidig læring og indsigt i hinandens virkelighed.

Selvom samarbejdet omkring et så stort initiativ som Projekt Lejrhjælper kræver virkelig lang forberedelsestid og mange ledelse- og medarbejdertimer, så er kommunerne enige om, at der er vigtige perspektiver i mere samarbejde mellem kommune og civilsamfund i fremtiden.

Fleksibilitet i målgruppedefinition

Målgruppen var fra starten defineret som lejrhjælpere, der med tilknytning til og støtte fra en frivillig spejder kunne være lejrhjælper. Pilotprojektet endte med hovedsageligt at bestå af lejrhjælpere, der havde brug for pædagogisk personale som støtte (50-60 lejrhjælpere indgik på denne måde overfor 8-10 lejrhjælpere, der ikke behøvede pædagogisk støtte). Det opfattes hele vejen rundt i samarbejdet som positivt, at projektledelsen i Projekt Lejrhjælper undervejs og i dialog tilpassede projektet, så det henvender sig til en langt bredere gruppe af mennesker med et udviklingshandicap eller andet handicap.

Roskilde Kommune forklarer: *“Det første projekt vi fik fremlagt, kunne vi ikke se vores borgere i, fordi det satte store krav til deres formåen. Det skyder ved siden af den målgruppe, vi ser kunne have glæde af det. Der gik lang tid med at tilpasse niveauet til det, borgerne kan.”*

Det var behovet for ekstra støtte fra det pædagogiske personale, der var udslagsgivende for at Greve Kommune ikke deltog med lejrhjælpere på spejdernes lejr. Det krævede for mange ressourcer, som de ikke kunne prioritere i en ferieperiode.

Høje Taastrup Kommune prioriterede at flytte deres Social- og Handicap Center ud på Spejdernes Lejr. 2022. På den måde fulgte alle de pædagogiske kræfter med og tilbuddet om deltagelse omfattede alle i Social- og Handicap Centeret. Det er en ressourcekrævende investering, men som lederen formulerer det:

“Vi arbejder med rehabilitering og ved at rykke hele Solgården ud på spejderlejren, skabte vi en øvebane for borgerne - ude i verden, hvor alle andre mennesker også er. Målgruppen for Projekt Lejrhjælper er i vores øjne alle borgere, der tilbydes støtte i vores Social- og Handicap Center.”

Prioriter tid til at promovere projektet

Roskilde Kommune anbefaler, at Projekt Lejrhjælper udbredes med besøg på bosteder, hvor projektet kan drøftes grundigt igennem - for at skabe de bedste muligheder for, at projektet prioriteres i en i øvrigt travl hverdag. Det er et stort arbejde, som de erfarede betaler sig, men det forudsætter flere personer at fordele opgaven på. Samtidig er der erfaring med at det ikke er alle bosteder, der ser det som deres opgave at understøtte borgernes frivillige engagement, da det kan tage tid fra deres kerneopgaver. Her kan besøg fra projektet bidrage til en bedre forståelse for gevinsten for den enkelte borger ved deltagelse i projektet.

Enklere kommunikation og registrering

Det er nødvendigt at have børneattester på alle der skal arbejde frivilligt på en lejr som spejderned, men i flere tilfælde har det været omstændigt at indhente børneattester for lejrhjælperne. Dette skyldes blandt andet, at nogle lejrhjælpere ikke har e-boks og/eller mailadresse, og børneattesten derfor skal indhentes manuelt. I andre tilfælde har pårørende indtastet egne oplysninger ved tilmelding for at være hjælpsomme - men det har skabt en masse forviklinger og ekstra besvær for alle.

SL2022' hjemmeside blev af mange oplevet som svær at navigere rundt i og der opstod forskellige udfordringer, sandsynligvis fordi systemet ikke fra starten har været tænkt til også at kunne imødekomme de udfordringer, som lejrhjælperne kunne løbe ind i. Det kostede ekstra tid og ekstra arbejde fra mange sider, men blev alligevel løst.

Rammer internt i spejderregi

Tænk lejrhjælpere ind fra start

Ud fra erfaringerne med Projekt Lejrhjælper peger lejrledelsen på vigtigheden af at tænke lejrhjælper projektet ind i strategien og den praktiske planlægning for den samlede lejr, så tidligt som muligt. Det blev særligt synligt i de logistiske vanskeligheder der opstod for flere af lejrhjælperne, fx når afstandene var for store eller at handicapvenlige faciliteter ikke var til stede.

De fysiske rammer skal forbedres

I flere tilfælde har de fysiske rammer, der skal være på plads for mennesker med fysiske handicaps, manglet. Handicaptolletter, der ikke kun har plads til en kørestol, men også har noget at gribe fat i ved bevægelsen fra kørestol til toilet, er påkrævet. Der er i visse tilfælde brug for stærkere ramper, da kørestole med lejrhjælper i er tunge. I enkelte tilfælde har der været for langt at gå for en lejrhjælper, der så har fået en anden opgave tildelt.

Tilpasning af de fysiske rammer skal ske under hensyntagen til at en spejderlejr foregår i naturen, og at være i naturen også er en del af det udbytte, deltagere på lejren kan tage med sig hjem.

Udvid kørselstilladelsen

Der opstod et praktisk problem med anvendelse af handicapkøretøjer på spejderlejren, fordi der udstedes en tilladelse, som knytter sig til et køretøj. Men botilbuddene anvender flere forskellige køretøjer. Det gav udfordringer og lange traveture for de lejrhjælpere, som ikke kunne blive kørt ind på pladsen. Kørselstilladelsen bør derfor udvides, så den er fleksibel for de lejrhjælpere, der har et reelt behov for at blive kørt.

Opgavebanken skal være mere fyldestgørende og nemmere at håndtere

Selv om der i pilotprojektet er blevet lagt et stort arbejde i at opdatere opgavebanken, er der stadig plads til forbedring. Der er brug for opgavebanken, da mange af lejrhjælperne har brug for at vide i god tid, hvilken opgave de skal i gang med - understreger støttepersoner til

lejrhjælperne. Et punkt på ønskelisten er at få en søgbar opgavebank, så der kan sendes link med specifikke tjanser til potentielle lejrhjælpere.

Lejrhjælperne og det pædagogiske personale beskriver hvordan det førte til skuffelse, når lejrhjælperne ikke fik den opgave, de havde søgt på jobbanken. Man bør derfor sikre sig at de opgaver der stilles i udsigt faktisk er tilstede, da flere i målgruppen kan have svært ved at omstille sig.

"Det var ærgerligt at spejderne ikke var så langt i opbygningen, som forventet, da jeg derfor ikke kom til at lave de ting, som jeg var stillet i udsigt." (Lejrhjælper)

"Jeg var der mandag og onsdag i forlejren, og der var intet klar endnu af det, som jeg skulle hjælpe med. De prøvede på 2. dagen at finde lidt arbejde til mig, men det var ikke det, som jeg havde forestillet mig og var blevet stillet i udsigt." (Lejrhjælper)

At vælge de rigtige opgaver til lejrhjælperne

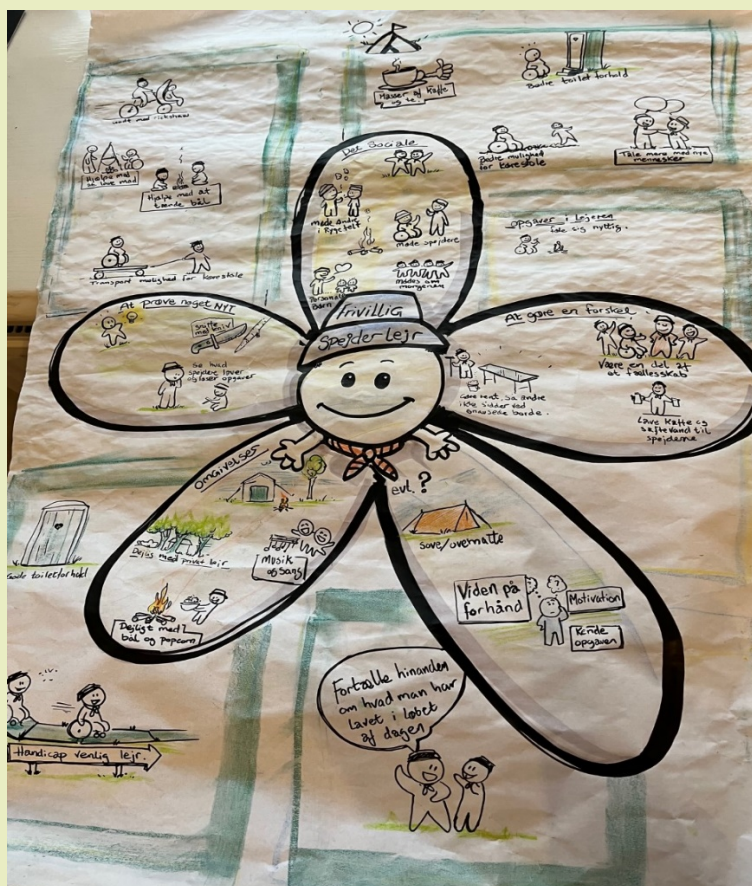
Det er vigtigt, at lejrhjælperne får opgaver, de har lyst til og som passer til dem. Både Roskilde Kommune og Projekt Lejrhjælper's ledelse peger på, at opgaverne i forlejren ikke fungerede tilstrækkelig godt. Det skyldes noget planlægningsmæssigt og det vanskelige i at have tilstrækkeligt overblik på forhånd. Kommunen roser Projekt Lejrhjælper for fleksibilitet og for at tilpasse opgaven løbende.

Det kan endvidere handle om de andre frivilliges tilrettelæggelse af arbejdet, som projektleder for Projekt Lejrhjælper pointerer:

"En arbejdsstation på lejren skulle vænne sig til, at de skulle gemme nogle praktiske arbejdsopgaver til lejrhjælperen - der ligger ikke noget nedværdigende i det, og det er ikke sjovt, hvis der ikke er så meget at lave. Så det er en ny type frivillige."

Lejrfrivillige og støttepersoner for lejrhjælperne rapporterer i spørgeskemaundersøgelsen, at opgaver, som kræver meget instruktion kan være en udfordring. Desuden kan det være en udfordring på de enkelte arbejdsstationer, at det kræver tid at forstå lejrhjælpernes behov og finde varierende opgaver.

Stemmer fra lejrhjælperne

I Social- og Handicapcentret i Høje Taastrup Kommune samledes lejr- hjælperne og personalet efter lejren, hvor lejr- hjælperne for- talte om deres oplevelser og erfaringer.

Stor tak, fordi vi må bringe nogle af jeres citater.

Tegningen er en grafisk præsentation af en række ønsker og erfaringer fra lejr- hjælperne.

"Det var udfordrende for mig at snitte med knive - det kunne jeg godt tænke mig at der var mere af. Komme ud og hjælpe andre. Prøve at hjælpe med at tænde bål. Det ville jeg gerne lære. At jeg var med til at skrælle og snitte grønsager - det vil jeg gerne være med til."

"Ja, for de, altså de kunne ikke mærke på mig, at jeg havde et eller andet (peger mod hovedet). Det var fedt. Altså de vidste ikke... De tager mig mere som normal. Det synes jeg, er rart."

"Jeg synes det er interessant at hjælpe, også gerne som frivillig. Det er interessant. Det er der mange andre, der ikke synes. De vil have penge for det. Men jeg får min pension og den lever jeg af".

"Altså, det har jeg det okay med i dag, men for nogle år siden, der ville jeg ikke have deltaget, for der var for mange mennesker. Eller for mange nye men- nesker. Eller i det hel taget om det er nye mennesker eller nogen man kender. For 8 år siden, der deltog jeg ikke i familiearrangementer, fordi der var for mange. Nu, altså de små 40.000, det er jo ingenting (griner). Det er meget sjovt at se det mylder."

"Vi gjorde det rent og pænt. Så de ikke skulle sidde ved beskidte borde. Det var en god følelse. Vi gjorde det fint for dem".

"Rigtig hyggeligt at gå sammen med dem man kendte - se nogle ting. Vi var ude og snakke med nogle mennesker. Filme og tage billeder. Det var hygge- ligt og hårdt."

"Det var sjovt. Bare det at få det til at køre. Få det store hjul til at køre. Hvis jeg ikke havde været der, så havde der ikke været en aktivitet. Jeg var en af tandhjulene".

Udviklingspotentiale og anbefalinger

Udarbejdet af Socialt Udviklingscenter SUS

Figur 1: Arbejds møde om Projekt Lejrhjælper i SUS

Billede: Arbejds møde om Projekt Lejrhjælper i SUS

Det langsigtede mål for Projekt Lejrhjælper er at projektet ikke stopper ved Spejdernes Lejr 2022. Målet er at det skal vokse og udvikle sig, så mennesker med udviklingshandicap kan indgå i spejdersammenhænge også uden for spejdernes lejr, der kun afholdes hver 4. år. I dette afsnit ser vi først på hvilke udviklingspotentialer aktørernes erfaringer med etablering og afholdelse af Projekt Lejrhjælper på Spejdernes Lejr 2022 peger på. Dernæst udfoldes en række anbefalinger til en eventuel videres udvikling af konceptet bag Projekt Lejrhjælper, der kom frem i en anbefalingsworkshop med tovholdere fra hhv. spejderne og de deltagende kommuner.

Hvordan kan Projekt Lejrhjælper udvikles?

Tovholder til e-boks

Roskilde Kommune foreslår en tovholder på de bosteder, hvor lejrhjælperne har svært ved at varetage de elektroniske opgaver, der er påkrævet. Det er et problem, at man som medarbejder ikke har mulighed for at melde sig til med den samme mailadresse til to borgere. Samtidig er det vigtigt ikke at umyndiggøre de lejrhjælpere, der godt selv kan håndtere disse opgaver.

Udvide til spejdere med specielle behov

En positiv erfaring fra pilotprojektet var, at lejrhjælpere, der kom fra spejderverdenen, søgte over til lejrhjælperne for at sikre sig, at der blev taget hensyn til deres særlige behov (fx et sted at trække sig hen for at få ro). Til Spejdernes Lejr 2026 kan Projekt Lejrhjælper promoveres i højere grad til dem, der i forvejen er frivillige på lejren.

Den gode oplevelse som lejrhjælper formidles videre

En af udfordringerne for pilotprojektet var at rekruttere lejrhjælpere. Her kan den korte film Solgården optog under lejren bruges – som projektleder Maria (der til daglig arbejder for ULF) pointerer, har det altid stor effekt, når det er mennesker, der har lignende problematikker, som en selv, der promoverer et tilbud.

Koloniophold for de kommuner, der ikke ligger tæt på

Roskilde kommune er åbne for at deltage på Spejdernes Lejr igen, og hvis deres borgere ønsker at deltage, kan dette måske lade sig gøre ved at arrangere koloniophold i sommerhus i nærheden af lejren. Der peges på, at en gentagen deltagelse vil gøre det nemmere for dem at deltage med deres borgere, da de nu kender projektet og har erfaringer med de foranstaltninger, der skal til for at få lejrhjælperne med på lejr.

Manualer til frivillige der arbejder med lejrhjælpere

Projektlederne i Projekt Lejrhjælper foreslår at lave en manual til frivillige spejdere, der er "arbejdsgivere" for lejrhjælpere – så de er klædt godt på til fx hvilke typer opgaver, der vil være gode at gemme til lejrhjælpere og anden relevant information. De lejrfrivillige, der har udfyldt

spørgeskemaundersøgelsen, peger på, at det kunne være rart at være klædt på i forhold til hvilke udfordringer, lejrhjælperne har.

Er der potentiale for at Projekt Lejrhjælper kan indgå andre steder hos spejderne?

Der er stor tillid til at Projekt Lejrhjælper vil kunne sprede sig fra Spejdernes Lejr 2022 til andre grene af organisationen. Jannik og Maria fra projektledelsen peger selv på fx funktioner som skovhjælperne (under Naturstyrelsen) eller PLAN kurserne som et muligt område.

Roskilde Kommune foreslår spejderhytter tæt på bostederne, hvor lejrhjælperne kunne blive tilknyttet og hjælpe med at feje, tørre borde af og lignende opgaver.

Som Kirstine og Maria, der har bidraget til den administrative del af Projekt Lejrhjælper pointerer, kan erfaringerne fra dette projekt generelt bruges til at involvere frivillige med handicap bedst muligt:

“Jeg går meget ind for at spejderbevægelsen kan rumme alle, og den her ramme kan vi tage med ud og skabe strukturer for, hvordan man kan klæde frivillige støttepersoner godt på - måske en miniuddannelse?”

Anbefalinger

Hvad har vi lært på tværs af erfaringerne fra Projekt Lejrhjælper om at tilbyde frivilligt arbejde til mennesker med udviklingshandicap og psykisk sårbarhed i regi af spejderbevægelsen? Hvad har vi lært om at samarbejde mellem en civilsamfundsorganisation og kommuner om at tilbyde frivilligt arbejde til mennesker med udviklingshandicap og psykisk sårbarhed?

Med afsæt i disse spørgsmål samledes nøglepersoner og samarbejdspartnere fra pilotprojektet til en workshop for på baggrund af erfaringerne fra pilotprojektet at formulere fremadrettede anbefalinger og refleksioner. Anbefalingerne er henvendt til hhv. spejderne, samarbejdskommuner og til selve samarbejdet mellem kommuner og spejderne.

SUS faciliterede mødet og samlede anbefalingerne, der indgår som afslutning på erfaringsopsamlingen. Se side 26 for liste over deltagere.

Anbefalinger til spejderbevægelsen

Deltagelse skal gøres overskuelig

I pilotprojektets natur er der meget, der er ukendt, og som må løses undervejs. Med udgangspunkt i erfaringer fra SL2022, anbefales det at Projekt Lejrhjælper udvalget og lejrledelsen udformer et 'styringsdokument', og sigter efter tidligt af afklare målsætning og ressourcebehov for projektet, herunder en fordelingsnøgle for økonomien. Det er vigtigt, at

udvalget har kapacitet til at gøre det, de sætter sig for og det kræver frivillige kræfter og realistisk målsætning.

Involvering i projektet er en ny type opgave for de kommunale enheder. Det vil være nyttigt og hjælpsomt for dem, hvis spejderbevægelsen kan bidrage med overblik over, hvad det kræver at være med i forhold til fx tids- og ressourceforbrug til eventuelt nye samarbejdskommuner. Det kan med fordel udarbejdes sammen med de kommuner, der deltog i pilotprojektet.

Tænk handicapvenlige forhold ind fra start

Handicapvenlige forhold skal tænkes ind fra starten i planlægningen af lejrpladsen for Spejdernes Lejr. De store afstande på lejren viste sig for flere lejrhjælpere at være en udfordring. Det kan kompenseres for ved at give udvidede kørselstilladelser eller ved for eksempel at have golfvogne til rådighed.

Der skal der være handicapvenlige toiletter, der imødekommer andre hygiejniske behov, som for eksempel skiftning af ble. Lejrhjælperne kan ligesom andre deltagere på lejren have særlige behov i forhold til kost, der skal tages højde for.

Kommunerne kunne ønske at spejderlejren kan hjælpe med at etablere de særlig fysiske forhold i lejrhjælpernes lejr. Det er forbundet med flere ressourcer til opsætning, fordi der skal imødekommes flere behov.

Anbefalinger til kommuner der vil samarbejde med Projekt Lejrhjælper

Det er godt at have et fast hold af personale på lejren

Ved at have et fast hold af personale fra de kommunale tilbud med på lejren oplevedes det at kendskab til området, opgaverne, spejderkontakterne og lejrhjælperne blev sikret og samarbejdet var nemmere. Ved at sikre denne viden og samarbejdsrelationer mellem spejdere og de kommunale tilbud på Spejdernes Lejr blev det nemmere at facilitere den aktive deltagelse for lejrhjælperne.

Behov for afskærmning i egen lejr

Der har været gode erfaringer med at afskærme lejrhjælperne i egen lejr, ved at sætte telte op i udkanten af lejren. Lejrhjælperne kunne også benytte disse telte, hvis det hele blev for voldsomt. Samtidig giver lejren sammenhold og gode hyggestunder med dem, man kender. For Høje Taastrup Kommune har det været en forudsætning for deltagelse at prioritere egen lejr. Det er ressourcekrævende – både i tid og finansiering – men det skaber det nødvendige grundlag for deltagelse.

3 timer kan være en for kort vagt

Generelt anbefales stor fleksibilitet omkring opgaverne, men en erfaring er at det tager tid at komme ind i rollen som lejrhjælper, og det kan tage tid at komme hen til den post, hvor man

skal hjælpe til. Derfor anbefales vagter på mere end 3 timer for de lejrhjælpere, der har flest ressourcer og/eller mest mod på aktiviteterne de skal arbejde med.

Projektet kræver ledere og medarbejdere, der har mod på det

De kommuner, der har deltaget i pilotprojektet, har været glade for udbyttet, men er også enige om at det kræver mange ledelses- og medarbejderressourcer både i den lange forberedelse og under selve lejren. Derfor er det vigtigt at nye samarbejdskommuner både mødes med relevant og realistisk information om deltagelse - og bliver inspireret og smittet af begejstringer fra de tidligere erfaringer.

Anbefalinger til samarbejde mellem spejderbevægelsen og kommuner

Fremhæv frivilligheden

I kommunerne opleves det (også politisk) vigtigt og værdifuldt at bygge bro mellem borgerne og civilsamfundets mange fællesskaber. Derfor er det en god ide at understrege borgernes mulighed at være frivillig på spejderlejr - både i kommunikation med de øvre ledelseslag kommunerne og ved evt. fondsansøgninger.

Åbne spørgsmål til udvikling af Projekt Lejrhjælper-konceptet

I arbejdet med anbefalingerne opstod en række åbne spørgsmål og refleksioner, som er vigtige at forholde sig til i den videre udvikling af Projekt Lejrhjælper. De overvejelser, der kom frem på workshoppen er her præsenteret.

Hvem kan være lejrhjælper?

Undervejs i pilotprojektet har målgruppen udviklet sig. Til at begynde med var fokus på at have lejrhjælpere, der kunne være frivillige uden at have behov for pædagogisk assistance. Undervejs udvidede målgruppen sig til også at inkludere lejrhjælpere, der behøver pædagogisk assistance. Dette åbnede for langt flere borgere som lejrhjælpere.

Det blev i pilotprojektet tydeligt, at andre frivillige, som allerede er spejdere, også kunne have stor gavn af de hensyn, som tilbydes til lejrhjælperne. Det rejser et spørgsmål om hvorvidt rammerne fra Projekt Lejrhjælper også bør udvides til at inkludere spejdere.

Lejrhjælperne i pilotprojektet er voksne mennesker. I spejderverdenen fokuserer man dog hovedsageligt på børn og unge, hvilket rejser spørgsmålet om man kunne udvide målgruppen til også at invitere unge under 18 år med udviklingshandicap ind som lejrhjælpere og hvilke særlige hensyn, der så skal tages.

Hvem skal inddrages i rekruttering af lejrhjælpere?

Hvem er de vigtige samarbejdspartnere for spejderne i rekrutteringen og samarbejdet om lejrhjælpere i fremtiden?

Det er oplagt at invitere nabokommuner til en kommende lejr ind tidligt i processen og fokusere på de potentielle lejrhjælpere, der vil bo her. Disse kommuner vil til gengæld være 'nye' i samarbejdsrelationen med projektet. Ved at invitere kommuner, der har været med tidligere, kan alle deres erfaringer bruges til at opbygge samarbejdet og udvikle procedurerne. Et forslag var at lave en "buddyordning" mellem gamle og nye kommuner, så nye kommuner kan søge tips og tricks. At deltage i en lejr, som ligger længere væk, kræver overnatningsmuligheder eller længerevarende transport for borgerne. Der ses også potentiale i at samarbejde med forskellige civilsamfundsorganisationer, hvis medlemmer kunne have interesse i projektet.

Hvordan kan Projekt Lejrhjælper udvides til andre områder i spejderregi?

Det vurderes at være meningsfuldt at udvide Projekt Lejrhjælper til andre tiltag i regi af spejderbevægelsen end Spejdernes Lejr, der i reglen kun afholdes hver fjerde år. Repræsentanter fra Høje Taastrup Kommune vurderer at hyppigere deltagelse i lignende arrangementer ville være gavnlig for deres borgere. Det kunne således være relevant at afsøge andre tilbagevendende spejderinitiativer, som for eksempel PLAN kurserne, der afholdes i efterårsferien, lokale spejdercentre ved bosteder eller aktivitetstilbud, skovhjælperne eller andre lignende aktiviteter.

Deltagere i arbejdsrunde om anbefalinger

Annette Jorn; Sekretariatschef hos Spejderne,
Maja Sylow Pedersen; Høje Taastrup Kommune,
Anne Thybo Høyer; leder af dagtilbuddet Solgården; Høje Taastrup Kommune,
Troels Kurre, leder på dagtilbuddet Solgården; Høje Taastrup kommune,
Jannik Augsburg; Formand, Udvalg Lejrhjælper,
Maria Christiansen; Formand, Udvalg Lejrhjælper,
Sven Hansen; Medlem, Udvalg Lejrhjælper,
Hans Christian Dahl; Medlem, Udvalg Lejrhjælper,
Lisa Schønbech; Medlem, Udvalg Lejrhjælper,
Per Haagensen; Medlem, Udvalg Lejrhjælper
Karen Ekelund Augsburg; Medlem, Udvalg Lejrhjælper

Metode og datagrundlag

Denne erfaringsopsamling er foretaget i et samarbejde mellem Projekt Lejrhjælper og SUS. For at skabe et helhedsbillede af erfaringerne med at engagere mennesker med udviklingshandicap og/eller psykisk sårbarhed som frivillige i regi af spejderbevægelsen, er erfaringsopsamlingen baseret på en kombination af data indsamlet via strukturerede interviews foretaget under Spejdernes Lejr, samt supplerende semistrukturerede interviews med nøglepersoner, som var med til at udvikle rammerne rundt om Projekt Lejrhjælper.

Erfaringsopsamlingen har særligt haft fokus på at undersøge:

- 1) Hvordan lejrhjælperne (deltagerne i projektet med udviklingshandicap og/eller psykisk sårbarhed) har oplevet det at bidrage med frivilligt arbejde til Spejdernes Lejr.
- 2) Hvordan er mødet mellem spejdere og lejrhjælperne blevet oplevet?
- 3) Erfaringerne med det organisatoriske setup og hvilke udviklingspotentialer disse peger på til evt. videre arbejde med konceptet i Projekt Lejrhjælper

Strukturerede interviews på SL2022

Erfaringerne med hhv. at være lejrhjælper, hjælpe lejrhjælperne og møde lejrhjælperne er undersøgt med strukturerede interviews foretaget under sidste halvdel af Spejdernes Lejr 2022. De strukturerede interviews har den fordel at de dels er nemme at forholde sig til for personer med udviklingshæmning, med brugen af smilies og meget konkrete spørgsmål. For at sikre at vi også har fået nuancer i erfaringerne med, har interviewene indholdt flere åbne spørgsmål. Til at supplere lejrhjælpernes egne erfaringsbeskrivelser har vi spurgt deres medfølgende pædagogiske personale, som har indsigt i hvordan lejrhjælperne er og har det til dagligt, og derfor kan bidrage med indsigt i en eventuel udvikling der finder sted undervejs.

Projekt Lejrhjælp mobiliserede frivillige interviewere, der på Spejdernes Lejr anvendte de strukturerede interviewguide til at interviewe lejrhjælperne, det pædagogiske personale, samt spejdere, der deltog som henholdsvis frivillige og som lejrdeeltagere. Besvarelsene blev noteret ned og efterfølgende indtastede Projekt Lejrhjælp den indsamlede viden i surveyXact. SUS udarbejdede spørgeguides målrettet hver gruppe af informanter, samt klædte interviewerne på til at foretage interviews under Spejdernes Lejr.

Informantgruppe	Antal interviewede
Lejrhjælpere, under SL22	17
Lejrhjælpere, 1 måned efter SL22	4
Pædagogisk personale fra kommunerne	12
Spejdere, der var frivillige på SL22	17
Spejdere, der var deltagere på SL22	3

Semistrukturerede interviews om det organisatoriske setup

Til at afsøge erfaringerne med det organisatoriske setup, som det blev udviklet undervejs i Projekt Lejrhjælper foretog SUS onlineinterview med vigtige samarbejdspartnere og nøglepersoner.

Disse interviews havde særligt fokus på erfaringerne af samarbejdet mellem de kommunale tilbud, Spejdernes Lejr og Projekt Lejrhjælper. I centrum var følgende spørgsmål: Hvilke læringer og udviklingspotentiale er der for evt. fremtidige samarbejder? Hvilke barrierer oplevede de forskellige aktører? Hvad var det vigtigste outcome fra deltagelsen i Projekt Lejrhjælper i deres øjne?

Følgende aktører blev interviewet om Projekt Lejrhjælper

- Annette Jorn, repræsentant for lejrledelsen på Spejdernes Lejr 2022
- Jesper Dahl, repræsentant for lejrledelsen på Spejdernes Lejr 2022
- Anne Thybo Høyer, leder af Dagtilbuddet Solgården, Høje Taastrup Kommune
- Lisbeth Rosenørn, fritidskonsulent i Greve kommune
- Tina Boel Reugboe, områdeleder i Roskilde Kommune
- Hanne Meyer, konsulent og supervisor i Roskilde kommune
- Maria Jacobsen, projektmedarbejder på SL2022
- Kirstine Knudsen, frivillig på SL2022, stod for frivillig koordinering
- Jannik Augsburg, projektleder for Projekt Lejrhjælper
- Maria Christiansen, projektleder for Projekt Lejrhjælper

Om SUS

SUS er i verden for at forbedre den. I tæt samspil med borgere og professionelle udvikler vi nye, stærke sociale løsninger.

Socialt Udviklingscenter SUS arbejder for at skabe sociale forandringer og bedre livsbetingelser for socialt udsatte og sårbare børn og voksne.

Indenfor rammen af FN's verdensmål har vi fokus på at fremme trivsel, lige muligheder og inddragelse. Så mennesker i en svær livssituation får størst mulig indflydelse på eget liv og bliver en del af et meningsfuldt fællesskab, der hvor de bor og lever.

Når vi skal finde nye løsninger, tager vi afsæt i den enkeltes ressourcer, relationer og viden. Vi giver stemme til dem, som har svært ved at blive hørt. Vi udfordrer systemer, der ikke fungerer, så flere får mulighed for at deltage aktivt og blive del af fællesskabet, lokalt og i samfundet generelt.

Vi arbejder på tværs af fagområder og sektorer, involverer borgere og professionelle som vidensaktører og medudviklere i engagerende processer. Vi sætter dagsordenen med anderledes perspektiver, når vi udvikler, analyserer, afprøver og forankrer – for at bidrage med løsninger til de udfordringer, der er i feltet. Vi deler gerne vores viden til gavn for det sociale område.

SUS samarbejder med et stort netværk af organisationer, kommuner, ministerier og fonde – både når vi løser opgaver på vegne af disse og i samarbejde med dem. Vi arbejder på et socialøkonomisk, nonprofit grundlag. Et evt. overskud geninvesteres i fortsat faglig udvikling på området.